

Skjernøyposten

— ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME —

Nr.3.

SOMMER - HØST 1997

29.årg.

Skjærgårdsparken

Før jul ble det sendt ut brev til ca: 250 grunneiere i Mandal kommune med forespørsel om de ville innlemme sine eiendommer i skjærgårdsparken. De fikk frist til 1. mars med å svare. Miljøverndepartementet vil opprette skjærgårdspark i Søgne og Mandal. Tiligere er det inngått en likende avtale i Kristiansand. For Mandals vedkommende krever departementet minimum 1700 mål av ca: 3000 som er i Mandal kommune. Til denne tid har grunneiere til ca: 1600 mål sagt seg positive til avtalen, men en regner at flere vil underskrive avtalen i løpet av høsten. En del av disse grunneiere hører til på Skjernøy og avtalen gjelder foreløpig vel halve Hellesøy (ca: 80 mål) og hele Færøy (ca: 317 mål).

Skjærgårdsparken er en frivillig avtale som grunneiere i kystsonen kan inngå med staten. Innebærer at staten får visse rettigheter på eiendommen mot å yte et vederlag til grunneieren på 3500 kroner pr mål. Grunneiere får dermed en viss kompensasjon for de rettighetene allmennheten allerede har på deres eiendom. Som følge av frilufsloven har nemlig allmennheten uansett rett til å ferdes fritt i utmark. Grunneierne beholder eiendomsretten, men kan ikke oppføre nybygg, tilbygg, brygger eller havneanlegg på området. De har imidlertid fortsatt adgang til å drive jakt, fiske og tradisjonelt landbruk på eiendommen. Staten får samtidig mulighet til å tilrettelegge stedet for friluftsliv. Det betyr at den kan sette opp toaletter, informasjonstavler, fortøyningspæler, bålsteder, bord og benker, samt anlegge brygge og gangveier. De som er negative til skjærgårdsparken oppgir forskjellige årsaker, fra de ikke ønsker å være eiere av et friluftsområde som tyskere kan få lov til å benytte, eller frykt for å bli «invadert» av hunder som jager sauene, eller folk som ønsker å bevare eiendommen uberørt slik den har vært i generasjoner.

Andre grunneiere har dårlig erfaring med staten som tiligere har tatt holmer som Slettingen, Store Vengesholmen og ytre halvdel av Sjørringen til fuglereservater og grunneierne ikke har fått noe betaling, og i tillegg har staten tiligere kjøpt opp store arealer på Rosnes og Ystevågen og noen holmer. Prosjektleder for skjærgårdsparken Per Ove Tønnessen sier at naturen i de ulike områdene vil bli registrert, og allmennheten bli ledet til steder som tåler mye folk. Det kommer dessuten ikke på tale å sette opp installasjoner overalt.

Fra s. 1.

Han tviler også på om staten kommer til å bygge særlig mange brygger i Mandalsskjærgården, men fortoydningspåler og toaletter vil sikkert bli satt opp flere plasser. Halve Færoy (nordre del) var foreslått som skjærgårdspark, men grunneierne protesterte på det, enten hele holmen eller ingen. Det ble godkjent at staten ville ha bruksretten til hele holmen, så 22. aug. kunne de 12 grunneierne skrive under på avtalen. Men så er det noe som heter kystsonenplan. Her kan staten gå inn og ta områder som ikke er med i skjærgårdsparken uten å betale noen ting. Skjernøy blir her holdt utenom grunnet lokalplanleggingen men det er en linje som er merket på kartet som gjelder ytre skjærgården fram til Ryvingen. Det ser ut til å virke slik at en sier nei til skjærgårdspark så vil områdene bli tatt allikevel og en kan ikke regne med betaling for det.

Litt av hvert fra Skjernøy ..... Fortsettelse fra side 5.

sjon. For losji, frokost aftens betalte de kr 1,25 pr døgn. Det kostet 35 øre for mat og kaffe den gangen. «Kaffestellet» tjente jeg ikke noe på, men ellers blev det litt til overs. Men strid var det.

Dr. Roscher brukte å sende mange av sine pasienter som måtte overnatte til meg. Pasientene kom langveisfra til ham, - ikke bare fra Mandalsdistriktet, men også fra f. eks. Korshavn, Lista, Farsund, Lyngdal og Søgne. Ja han fikk såmenn pasienter helt borte fra Randesund. Og jeg skaffet dem hus, selv om det ofte var vanskelig, og flere pasienter bodde lengere tid hos meg. Men det ble i det lange løp for stridt å drive med dette. Jeg måtte slutte å ta imot pasienter, og tok til å leie ut til faste pensjonærer.

Dette var noen ord om en strevsom kvinne som like fra barndommen av er vant til å hjelpe seg selv. Den egenskapen å ikke falle andre til byrde, har hun ennå i full utstrekning. Trass hun har passert de 90 år, klarer hun helt alene og ser med ro og fortrøstning framtiden i møte. Et liv i slit og arbeid, med mange sorger, men sikkert også mange gleder, har gitt henne den ro og tillit i sinnet som holder hva der enn kommer.....

Bildet må være tatt etter 1964, For nummeret på Farestadgavla i bakgrunnen viser M mot tidligere HH. Her er det Tonning Gundersen som går i land fra båten. Det må være en dag i hummerfisket ser det ut til da noen teiner er tatt på land.

SK
- ORGAN
Redal
I reda
Georg
Norv
Evert
Rita
Adr.:
Postg
Kont
Mrs.
865 E
N.Y.
Abon
USA \$

fi
fi
Fi
Etter
høsten
oversil
laksen
fisket
fisker
ved O
gjenno
toppfa
opptat
båter
utrolig
dradd
båten
ned i
Fisker
eller
Fisker
har fä

SKJERNØYPOSTEN

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Redaktør: Sigurd Aalvik, Tlf. 382 68611

I redaksjonen:

Georg Walvick, Tlf 382 68636

Norvald Jenssen, Tlf 382 68675

Evert Knutsen, Tlf 382 68686

Rita T. Dyrstad Solvang, Tlf 382 68716

Adr.: Skjernøy, 4500 Mandal.

Postgirokonto: 0802 5425368

Kontakt i USA:

Mrs. Agathe Thompson

865 Buck kd., Stone Ridge

N.Y. 12484

Abonnt pris pr. år kr 50,-

USA \$ 10,-

trålerskøyene har hatt turer med 8000 til 10 000 kg. Når dette skrives har beste skøyte fått 70 000 kg. 5 båter fra øya er med i dette fisket som for det meste foregår 10 til 30 mil av land. Med det fine været i sommer har ålefisket hvert bra, beste fangstene ved de ytterste øyene, men det er nå helst for mange som driver etter ålen. Rusene står tett i tett så den blir fort fisket opp. Prisen til fisken er fra 50 til 58 kr kiloen for stor ål, og 36 til 38 for små ål.

Når dette leses er kanskje årets hummerfiske igang, og nytt av året er at de som ikke står i fiskemantallet bare har lov å fiske med 20 teiner pr båt. Vi ønsker lykke til med fisket videre i høst.

Syv nye tomter på Farestad som vil ligge oppimot Kniben har bygningsrådet sagt ja til en søknad fra Ide-Bygg A/S om å dele opp og bygge boliger på gnr. 123 bnr. 153 (Lyberg.) Det er ikke innkommet naboprotester til utbyggingen, og bygningsrådet hadde kun innsigelser på høyden på de planlagte boligene, som mener at max gesimshøyde ikke skal overskride tre meter og max mønehøyde ikke skal overskride seks meter.

Skjernøy Grendehus er et av prosjektene i Mandal som lider under at Kulturdepartementet i år har lagt om reglene for tildeling av kulturbyggmidler. Grendehuset håpet på en støtte på kr 330.000 til utbygging som sårt trengs. Nå får det ingen midler av kulturdepartementet. Grendehuset som er bygd på 30 tallet har blant annet bare utedo, og senere år er det bygd et bitte lite kjøkken. Bygget er også dårlig isolert, inventar og møblene er ikke rare greiene - noen enkle bord og rørstoler.

Bygget brukes ukentlig, og det er de minste som bruker det mest. Det er kommunen som eier grendehuset men kommunen har ikke råd til mer enn det mest elementære vedlikeholdet. Tegninger til ombyggingen av Grendehuset er klare med kostnadsberegninger og det hele. Tilsammen beregnet til å koste en million kroner. 50 personer har meldt seg til å utføre tilsammen 2000 dugnadstimer, men det var forutsetningen av at vi fikk offentlig tilskudd. En tredjedel av dette hadde planleggingskomitéen regnet med å få i støtte fra Kulturdepartementet. Men departementet har i år lagt om reglene for tildeling.

litt
fiskeprat

Fiskenytt.

Etter den fineste sommer i manns minne, er høsten nå kommet, og det er på tide med en oversikt over fiskets gang. Vi begynner med laksen. Fangsten i krokarna de 10 dagene som fisket var lovlig, varierte veldig fra noen få fisker pr. garn til gode fangster for noen, især ved Oddeknubben. På vesterøya lå fangstene gjennomsnitt ca: 7 - 8 fisker pr. garn, med toppfangst på 18 - 20 fisker. Ellers er de fleste opptatt med makrellen, helst med dorg. Flere båter har skaffet seg dorgemaskiner som er utrolig effektive. Makrellen blir automatisk dradd opp av havet på en liten slipp bak på båten og blir så dradd av kroken og renner så ned i tanker som er fylt med is og vann. Fiskerne tar ikke i snørene med 40 kroker på eller i makrellen før den blir levert ved Fiskerens salgslag i Mandal. 30 fots dorgebåter har fått dagsfangster opp til 2700 kg, mens

Ungdomsforeningen.

Så er igjen en sommer over og høsten er her nå. Kapellet har fått innlagt vann fra eget borehull det har virket bra i hele sommer. Rørene ble godt isolert mot kulde så en håper ikke det blir problemer med det til vinteren. Det var utlodning i kapelshagen den 14. juni med inntekt til etter vann.

Sammlingsfesten var fredag 12. sept. og begynte kl 18.30 for at hele familien skulle få være med smått og stort. Da var storesalen fullsatt av smått og stort, helst de små var møtt godt en del av dem sto også for severingen kledd med fine forklæder og kokkeluer. Res. kap. Raandakten. og det var leker for barna. Utover høsten er det møteuke fra onsdag 8. okt. ved Johnsen Fredag 10. er det krabbefest. Det er satt opp 3 kvelder med kveldsbibelskole. En 2 Da er emnet «...så de helt og fullt kan være ett) Hva sier bibelen om det kristne fellesskapet Innleder: Svein Arne Thevorsen. En kveld 5. nov. Emne: «Ett - men likevel avskilt» Forh mellom kirkesamfunnene. Innledere: Frank I Kolberg og Bjørn Hansen. En kveld 12. nov. «Ett - men flere arbeidsfellesskap.» De kristene organsjoners plass og funksjon i Mandal. Fredag 5. dess. «Synger vi julen inn» sammen med Mandal sangforening, og søndag 14. «Synger vi julen inn» på nytt sammen med menigheten. Ungdomsforeningens årsmøte er o des kl 19.00. Det er to utlodninger i høst. Vesterøya kvinneforening har fredag 24. okt. o Østerøya kvinneforening har lørdag 15. nov.

Skjernøy ikke eget sokn.

Med den nye kirkeloven opphørte den gamle ordningen med kapelldistrikter. Skjernøy søk eget sokn. Kapellet måtte i så fall bli soknekirke. Men det er ikke helt enkelt, for soknekirk soknet. Nå er de ungdomsforeningen på øya som eier den. Skal Skjernøy bli eget sokn, m med eierstatusen selv om den faktisk står i en kongelig resolusjon fra den tiden kapellet b guds - tjenstlig bruk at gudstjenester skal gå foran annen bruk av kapellet.

Formelt sett mister Skjernøy med dette noe av sin kirkelig selvstendighet. Men behøver ikke å bli så stor i og med at den ikke rører ved antallet forordnede gudstjeneste. forandringen blir at Skjernøy til høsten ikke får velge eget menighetsråd, men forhåpentlig flere medlemmer i Mandal menighetsråd. Så må menighetsrådet ta stilling til hvordan g menighetsliv skal organiseres og administreres på øya.+++++

Søndag 7 September var det menighetsmøte i kapellet etter gudstjenesten. Der fi menighetsrådet i Mandal har bestemt at det nåværende menighetsrådet på øya skal fi menighetsutvalg ut året. Så er det opp til det nye menighetsrådet i Mandal, som trer i kra bestemme om det fortsatt skal være et utvalg her ute.

Når det gjelder menighetskassa og orgelfondet på Skjernøy som en har eksistert i 25 år, og er en halvveis til hva et nytt pipeorgel koster, vil dette bli vurdert senere, eventuelt overført menighetsutvalget eller ungdomsforeningen på Skjernøy

Kom til grendehuset - Skjernøy vel inviterer

Skjernøy Vel inviterer alle (kom fra byen også) til kafekvelder på grendehuset Far

Oktober: onsdag.1/10. Middagstilbud varme komper Kr. 20,-

onsdag 22/10 ..... varm lapskaus Kr.25.-

November.onsdag 5/11 middagstilbudet kommer.

Onsdag19/11 ..... kommer.

Desember onsdag 3/12 ..... kommer

ÅPNINGSTIDER FRA 15-20(21). Du kan få kjøpt middag fra kl.16.00. Ellers kaff

har middag må du bestille dagen før til Erna Toft Dyrstad telf.38268717, før kl.12.

I tillegg til en god middag,treff av naboer og venner kan du få gleden av å se/kjøpe

flotte egenproduserte tiner, Thor Ivar Hansens fine bilder og Marit Frivolls malte

porselen,terakotta....

En høst hilsen fra Skjernøy Vel.

Litt av hvert fra Skjernøy for 120 - 135 år siden.

I Mandal fortelles det ennå om en dame som drev pensjonat i «Skottehola». Hun ble kaldt Cesilie i «Skottehola», men het egentlig Cesilie Karlsen og var fra Farestad Skjernøy. Vi har sakset et interjuv med henne fra «Lindenes» den 5. nov 1947. Da hadde hun fylt 90 år.

I Cesilie Karlens barndom var der fem enker med 33 barn som nesten alle hadde mistet sine forsørgere på sjøen.

Cecilie Karlsen i «Skottehola» som nylig feiret 90 år, er som vi før har nevnt født på Farestad på Skjernøya. Derute bodde hun til hun var 20 år og flyttet så sammen med sin til Mandal.

Vi har bedt Cecilie Karlsen som er sjelden åndsfrisk og har et ualminnelig godt minne, om å fortelle litt fra Skjernøya i den tida hun vokste opp derute. Og hun forteller:

Min far var los. Han het Johannes Salvesen. Da jeg var bare 2 år gammel, gikk han bort med losskøyta sammen med los Kristian Salvius Farestad. De hadde vært tre losere ombord. Det var endel storm, men ikke så forferdelig heller, men stygg sjø. Losene hadde nettopp fått ny skøyte, og den ene av dem var satt ombord på en bark som passerte. Skøyta gikk innover igjen, men fra barken la man så merke til at den begynte å synke. Man la også merke til at rormannen på skøyta løp forover og kikket ned i luken, antagelig for å se hva som var galt. Og så sank skøyta med de to losene ombord.

— Og barken klarte altså ikke å komme til hjelp?

— Nei, værforholdene var slik at den ikke kunne få manøvrert bort til ulykkesstedet. Skøyta ble heller ikke funnet. Ulykken hendte omkring Odd. Det hendte ofte i nye skøyter at plankene sprang og antagelig er det det som var årsaken til denne ulykken.

En datter av los Kristian Sylvius Farestad, var min beste venninne. Hun var omtrent jevnvoksen med meg, dro til Amerika da hun vokste opp og har vært der siden. Nå bor hun i et gamlehjem på staten Island.

8 år før denne ulykken hendte, var en bror av min far også omkommet. Også han var los, og gikk sammen med en kamerat bort med skøyta.

Da jeg var liten jente — jeg var under 10 år — vet jeg bl. a. at det satt fem enker ute på Skjernøya. De fire av dem

hadde mistet sine menn på sjøen. Enkene hadde tilsammen 33 barn, og jeg var ett av dem. Men jeg vet ikke av — sier Cecilie Karlsen — at noen av oss barn led vondt for mat eller klær. Jeg vet ingen som var på fattiggassen. Vi klarte oss igjennom ved Vårherres hjelp.

Jeg hadde også to brødre som kom vekk på sjøen. De var reist ut med vanlige seilskuter. De var født på én og samme dato med tre års mellomrom, og de kom bort med fire års mellomrom.

— Det var gårdsbruk og fiske man drev på med på Skjernøya også i Deres barndom.

— Ja, og vi hadde den største gården på Farestad. Vi fødte 3—4 kuer og 7—8 sauer. Alt arbeide utførte vi selv ved håndkraft. Hest var det ikke tale om å bruke.

— Brukte dere meget av jorda til vanlig åker?

— Ja, vi brukte adskillig til korn. Det året jeg ble konfirmert, husker jeg at vi fikk 8 tønner rent bygg og 4 tønner havre. Dessuten fikk vi 25 tønner poteter. Vi tresket med handemakt, og det var jo temmelig tungvint.

Da jeg ble konfirmert, var jeg «fullt vaksen». Det var bare mor og meg heime. Mor hadde vondt i benet, og derfor ble det meg som måtte ta det meste av gårdsarbeidet. Vi bakte bl. a. opp en mengde flatbrød, for hele året på en gang.

I noen år skar vi også endel brenntorv. Den var imidlertid dårlig, så det måtte vi slutte med. Vi kjøpte så ved på sagbrukene i Mandal, og rodde den heim. Det gjorde mange der ute.

— Var De med og rodde veden heim?

— Om jeg var? Ja, det var jeg!

— Det var svært slitsomt ute på Skjernøya i Deres barndom og ungdom?

— Ja, det skal være visst! Men det kunne du nå mest rekne ut selv! Jeg var ikke stor jente for jeg fikk en korg på ryg-

gen og måtte hjelpe til på gården. Den gangen var det ikke tale om at mannfolkene skulle arbeide på gard, — nei, de fisket, og hadde de noe tid til overs sto de nede på brygga og prekte. Kvinnene måtte arbeide gården alene, — mennene så man bare hver gang en skulle slå. Heime hos oss måtte jeg slå også, — vi hadde ingen menn i huset.

— Husker De noen serlige skipsforlis fra Deres ungdom på Skjernøya?

— Ja, på Hjelmen støtte det en gang en bark, og hele besetningen på en mann nær omkom. Los Salve Evertsen hadde kontakt med barken og seilte etter den for å dirigere den inn i trygt farvann. Men fra barken tok man ingen hensyn til losens signaler og den gikk rett på. Det var fæl sjø og uvær, og den ene som ble reddet kom seg iland på Hjelmen. Der kom han i skjul bak en stein, og ble senere tatt opp der. Han fortalte da at alle ombord på barken hadde vært fulle.

Det ble etterhvert vanskelig for min mor og meg å klare gårdsarbeidet. Så solgte vi gården og flyttet til Mandal. Her i byen begynte jeg så å sy, — ute i det hjørnehuset på Gustav Vigelands Vei som er kjent som Gjærdals. Etter at jeg var gift, kjøpte vi hus på Sannreia. Jeg hadde 3 sønner, min mann holdt seg i Amerika og to av sønnene var reist til Amerika. Jeg og min siste sønn skulle nettopp til å reise over vi også, huset på Sannreia var solgt, men så kom det beskjed om at min mann var omkommet ved et skipsforlis derover. Så ble det ikke noe av reisen.

Så kjøpte jeg huset her i «Skottehola» og begynte med pensjonat. Huset var billig, for Sparebanken hadde jo med sitt bygg vært til stor gene for husene som lå bakenfor. Jeg begynte med pensjonat, og drev på med det i 15—16 år. Jeg hadde 7 senger i pensjonatet, men til sine tider hadde jeg 20 pensjonærer, og da var det jo nokså broket. De hadde alle full pen-

Egil Jacobsen til minne.

Egil Jacobsen døde den 5. September, 77 år gammel. Han var født på Rosnes og bodde der mesteparten av sitt liv.

Han var til sjøs litt i sine unge år, men så kom krigen og satte en stopper for videre seilas. Egil kjørte «ruta» i flere år, før Harry Larsen overtok. Han begynte på Ryvinga fyr i 1957 og tjenestegjorde der i hele 29 år, omkring de 9 siste som fyrmester.

Vi var kammerater gjennom hele barndomstiden, helt til våre veier skiltes straks før krigen. Men så møttes vi igjen da jeg begynte på Ryvingen i 1968, og vi var sammen der i hele 18 år. Jeg har mange gode minner fra den tiden, og da vi gjerne var 3 mann sammen på fyret, hadde vi det trivelig og greit.

Egil fikk prøve mange tøffe turer over Ryvingfjorden, både i uvær, tåke og når drivisen satt inn. Etter at han sluttet av fikk han nytet pensjonstilværelsen i 10 - 12 år, sammen med sin kone Kjellaug i deres hjem på Rosnes, og han var i full vigør helt til siste dagen. Han vil bli savnet på gården. ---

Våre tanker går i dag til Kjellaug og den øvrige familie.

Vi lyser fred over Egil Jacobsens minne.

Håkon Karlsen.

En hummer forteller sin historie.

Det nærmer seg hummerfisket, og vi i Skjemøyposten synes at denne artige stilen til Hanne Sofie Eskeland måtte komme på trykk. Hun skrev den i 1939 som skolestil. Lærer Berge som den gang var hennes lærer, sendte den inn til lokalavisen hvor den kom på trykk. Og slik lyder stilen.

En dag kom gående langs stranden, så jeg en hummer som lå nede i tangen. Den kom krypende opp i vannskorpen og begynte å snakke. Det først trodde jeg ikke det var hummeren som talte, men da jeg hørte at den spurte meg om jeg ville om hans liv på havets bunn, satte jeg meg til å høre.

«Jeg kan ikke huske så meget fra jeg var liten, men jeg vet da at jeg først ble til rogn, og senere til en liten hummer som svømte omkring i vannet sammen med alle mine søsken som ikke var større enn mig selv. Jeg har mange ganger blitt forfulgt både av blekkspruter og mange andre farlige fisker, men har alltid fått rømme av sted.

Når havet er opprørt er det mange ganger vanskelig å finne fienden. En gang jeg var ute for å se etter mat, kom en stor palltosk krypende mot mig. Vi begynte å sloss, og jeg fikk et stort sår i den ene kloen. Jeg fikk da kavet mig hjem til hulen min, som jeg hadde i en ur. En av vennene mine gav mig noe mat, som jeg levde av til jeg ble frisk igjen.

Det kan også være mange fine lyse dager. Da kan jeg sitte nede på havbunnen og se opp til vannflaten. Somme tider kan vi se noe mørkt som glir opp på vannet, og jeg var svært nysgjerrig på å komme opp og se hva det var. Men så en dag fikk jeg mitt ønske oppfylt. Det kom dalende en kurv foran hulen min. En annen hummer kom også krypende hen til kurven. Vi så noe deilig mat der inne, og kjente en god lukt. Vi krøp inn og spiste oss mett, og vilde krype ut igjen. Men da blev kurven dradd opp av vannet og lagt i en båt. Noen klør tok mig ut og la mig blant en hel del andre hummer som var kommet i samme situasjon. De bandt klørne mine og la mig sammen med flere andre i en kiste. Der var vi noen dager i fangenskap, og svømte omkring i håp om å komme ut. Men så en dag vannet var opprørt og sjøen skvulpet og suste, blev kisten slått mot land. Den gikk i stykker med et brak, og vi kunne svømme ut. Jeg svømte glad av sted, og tenkte at nu var jeg fri, men så kom jeg til å se at klørne mine var bundet. Mens jeg lå og tenkte på dette, kom en venn av mig svømmende bort til mig. Jeg fortalte ham om mine opplevelser og bad ham hjelpe mig. Han tok da og bet i tråden, og om en stund hadde han fått den av. Jeg var nu fri, og svømte just omkring her. Men jeg vil aldri mer la meg lokke av den gode maten. Og det sier jeg dig at jeg har mange farlige fiender, men menneskene er de verste».

Kjenn din øy - premieutdeling

Til dere som har travet øya rundt og funnet 10- 20 eller alle 29 postene så må de leveres inn til Rita Dyrstad Solvang innen 6.OKTOBER. Det er steder postene er blitt fjernet, men har du vært der så kan du ringe Rita og få rede på bokstaven . Premie utdelingen blir på Dyrstad skolehus TIRSDAG 14.OKTOBER KL 19.00. Om du ikke kan komme den kvelden kan du hente premien hos Rita.

Det v
Hvor
man
år e
på e
Vi ø
27.S
Turi
skull
Eller
da bl
opple
Ryvi
du se

En k
har i
Boka
opple
stede
frem
oppf
Histo
er og
på c
Han
Rita
der s

Styr
fort
sosi

St
Ytr
Fis
ma
net

Kulturminneåret 1997.

Ryvingen fyr valgt til Mandal kommune kulturminne.

Det var kjempe hyggelig, takk til dere som stemte!

Hvorfor har vi kulturminne år ? Jo, for å syneliggjøre, ta vare på, bli glad i våre kulturminner. Vi er mange som føler tilhørighet til Ryvingen fyr, og vi ønsker at det for all fremtid skal være tilgjengelig. I år er fyrstasjon 130 år. Det ble for første gang tent lys der ute i 1867 Det var i en mindre lykt som sto på et av bolighusene. Fyrtårnet som står i dag ble for førstegang tent i 1897 og fyller 100 år i år.

Vi ønsker å markere kulturminne året og Ryvingen, derfor skal vi ta turen ut LØRDAG 27. SEPTEMBER.

Turistbåten M/S "Kraaka" går fra Mandal kl. 11.00, og båt går fra Valvik stranda kl. 11.00. Om det skulle bli et forferdelig uvær, må selvfølgelig turen avlyses!

Ellers oppfordres den enkelte til å ta seg frem i egen båt. Arrangementet vil starte i 12.00 tiden. Det vil da bli anledning til å høre Mandal Sangforening, og folk som har bodd der vil fortelle om sine opplevelser. Bjørn Arild Hansen Ersland vil fortelle fra sin hoved oppgave han har skrevet om Ryvingen. Og en av fyrvokterne vil fortelle om livet på fyret i dag. Det blir ingen salg av mat, så den må du selv ta med deg. Håper på god oppslutning!! Hilsen styret i Skjernøy Historielag.

Årets julepresang

- Bestill nå - i salg fra oktober. Bok om skolelivet på Skjernøy.

En komite bestående av Allis Berge Hansen, Arild Jenssen, Evert Knutsen og Rita T Dyrstad Solvang har i en tid arbeidet med å få utgitt en bok som omhandler skolelivet på Skjernøy fra 1837 til 1967. Boken vil være i salg fra oktober, og inneholder historier fortalt av elever og lærere, hvordan de opplevde skolelivet på Skjernøy. Boken er også godt illustrert med fotografier av skoleklasser og lokale steder på øya. Det er moro og fascinerende å lese om hva de forskjellige "forfatterne" har klart å fått frem i de forskjellige kapitlene over sine tidsepoker. Ca. 24 har bidratt! Alle har de forskjellige oppfatninger og opplevelser over sitt skoleliv, så du kan få deg mang en god historie og latter. Historiene til de forskjellige skolehusene på øya blir også beskrevet. Prolog og sang til ære for ett av dem er også med i boken, pluss navner over elever så langt vi har kunnet finne i skoleprotokollene. Boken er på ca. 100 sider. Vi håper på godt salg. Om du vil sikre deg boken kan du bestille nå til: Allis Berge Hansen. telf: 382 61902-Arild Jenssen 382 68858

Rita T Dyrstad Solvang 382 68716 eller Evert Knutsen tlf 382 68686 fax 38268686. Vi sender i posten til der som ønsker det. Ellers blir den å få kjøpt hos de av oss som har vært med i bokprosjektet.

Skjernøy Historielag.

Høstmøte tirsdag 14. okt. kl 19.00

Styret i Skjernøy Historielag ønsker du tar turen til Dyrstad skolehus denne kvelden. Håkon Karlsen vil fortelle om sine opplevelser under 2. verdenskrig da han seilte til sjøs. Ellers blir det mat, kaffe og sosialt samvær. Alle er hjertelig velkommen!!

Stanley Wathne døde 30. juni, etter en tids sykdom. Han kom fra Landøy og bodde på Ytre Farestad sammen med konen Betsy, og hadde vært pensjonist en del år. Hans arbeidsplass var Fiskerens Salgslag i Mandal gjennom mange år, som lastebilsjåfør. Før broen til øya kom, var det mange turer med båt fram og tilbake sommer som vinter det tok 45 minutter en veg. Sønnen Harry har nettopp bosatt seg i Rosnes. Vi lyser fred over hans minne.

SMÅNYTT FRA ØYA

St. Hansaften var en av de fine sommerdagene og et yrende liv både på sjø og land. Det var sol til langt utpå kvelden og stille vind. Trafikken over Skjermøybrua var helt blokkert en stund før midnatt. Årsaken var at det sto en rekke parkerte biler langs veien på begge sider av broen. Politiet måtte ut og ordne opp. Det sto folk over alt på brua og langs vegen på øya. I Nordfjorden brant det fra hundrevis av bokser og bål og hele fjorden var full av båter -----

Skjernøybroa er i så dårlig at den må opprustes for to millioner kroner. I 1992 ble broa rustet opp for ca: en million kroner. Vegdirektoratet, som i 1996 foretok en analyse beskriver den 5 år gamle ansiktsløftningen som mislykket. Broa ble bygget med sand fra havet. Saltinnholdet i betongen er dermed stort og armeringsstålet ruster fortere. For å holde betongen i spenn er det flere tonn armeringsstål i den. Etter oppdagelsen av rustforekomsten i armeringen inne i betongen ble det i 1992 forsøkt rehabilitert. Betongen ble først varmet opp, og antiruststoff ble påført. Meningen var at stoppet skulle trekke inn gjennom betongen til armeringsstålet for å stoppe rusten. Men betongen var for tykk til at ruststopperen kom langt nok inn til å stoppe rustdannelsen. Det er ingen fare for broen, for bæreevnen er intakt, men løse betong kan skalle av og falle ned på båter som passerer under broen. Det er foreslått som ekstratiltak at broen rustes opp for to millioner kroner.

Skjernøydagen ble avviklet 2. august. Etter en regntung formiddag begynte sola å skinne akkurat i tide til starten kl 13.00. Folk strømmet til plassen foran grendehuset på Farestad i stort antall, så salg av lopper og mat gikk over all forventning. Vi hadde også fiskedam for barna, kakeutlodning og auksjon. Vellet hadde invitert Tor Ivar Hansen, Marit Frivoll, Harry Larsen og Reimerth Berge til å selge sine produkter. Vellet vil takke alle som gav lopper og bakte kaker. Arrangementskomiteen var overveldet over alle loppene som kom inn. Brutto inntekt for dagen ble kr 25 286, - netto resultat ble ca: kr 21 000.

Skjernøymarsjen ble tradisjonen tro arrangert siste søndagen i august, et strålende solskinn. Det var 185 som stilte til start, noe som vel må kunne sies å være stabilt i forhold til tidligere år.

Grendehuskomiteen sto for matsalg på grendehuset og Dyrstad skolehus. Det ble handlet mye mat så en gikk tom ved Dyrstad Skolehus. Startkontigent og matsalg gav et netto resultat på ca: kr 7000, -.

Skjernøy Vel har satt ut 10 benker på forskjellige steder på øya. Og det er satt ut to bordbenker, en i Kniben og en på Sundsveien på Dyrstad, Her er det god utsikt utover henholdsvis Farestadvågen og Dyrstadvågen mot Ryvingen.

Vellet har også undersøkt når arbeidet med oppjustering av kloakken Valvik - Dyrstad kan starte. Men her er det Tregde som står for tur først.

Skal vi lage en ny Skjernøyrevy ? ? ? ? ?

Vi oppfordrer alle fra 9. skoleklasse og oppover som er interessert, til å møte opp på en uforpliktende sammenkomst på «kvisten» på grendehuset mandag 22. sept. kl 19. 00. En revy trenger folk av alle slag som skuespillere, senearbeider, sminkører, påkleddesker, forfattere, pressetalsmenn, musikere og til mange andre ting.

90 år

Det er hele 5 stykker på Skjernøy som i år har fylt eller fyller 90 år. Da dette et helt spesielt vil vi ta med navnene. Det er Alette Syvertsen, Martha Berge, (for tiden bosatt på bygdeheimen i Holum) Hjalmar Tørresen, (også for tiden bosatt på Bygdeheimen i Holum) og Marie og Harald Aalvik. Sistnevnte hadde en stor fest 30. aug. på Valand bedehus.

Huggormbitt.

Jon T. Øyen ble i begynnelsen av juni huggormbitt i jubbedalen på Ytre Farestad. Han måtte til observasjon på Mandal sykehus til dagen etter. Så vidt oss bekjent er dette aller første gang noen er huggormbitt på Skjernøy. Huggorm er helt vanlig, så det er rart at slike observasjoner av huggorm ikke er kjent for oss tidligere.

Man mener med sikkerhet

å ha observert en hjort ved Oksla i sommer. Dette er annen gang en slik observasjon er gjort, så det er rimelig god grunn til å tro det er riktig. Hjorten er i stor fremgang spesielt i Syd - Norge, og terrenget på Skjernøy skulle jo være utmerket for dette dyret.

Ellers må det være ganske mye grevlinger etter «herjingene» å domme. Mange steder har den

rotet noe forferdelig. Her er også gjort flere observasjoner

Vi gratulerer

Marit Handal og Arne Svindland fra Mamardal som ble viet i Skjernøy kapell i sommer. Marit er fra Ytre Farestad. Paret er for tiden bosatt i Oslo.

Likeså gratulerer vi Øyvind Liseth Farestad som har inngått forlovelse med Lene Jonson Holum.

Tilflyttet

Vi kan denne gangen ønske hele fire familier velkommen til øya. To Skjernøygutter har flyttet tilbake til øya med sine familier. Det er Hans og Gro Berge med barna Micael og Silje. De har bygget nytt hus i Bergstø på Berge.

Marit og Harry Wathne med barna Harald og Kari som har bosatt seg fast i sitt nyresturerte hus på Rosnes. Huset har vært brukt som fritidsbolig i mange år.

Likeså Grete og Stein Atle Toresen med barn Helene og Anders som har overtatt huset til hennes foreldre Linda og Claren's Kristiansen i Dyrstadheia.

Også Marianne og Kjell Gaukås med barna Tor Olav, Erlend og Leiv Kjetil som har overtatt huset til Magnar Langeland på Dyrstad.

Vi ønsker dem lykke til og håper de blir tatt godt i mot og kan trives her på øya.

Eiendommen til Jens Haugland i Skjernøysund er solgt til Terje Bydal Mandal. Eiendommen har vært til salgs en stund og det er boplikt, så den har vært uaktuell som fritidsbolig. Derfor er også landbruksmyndighetene inne i bildet når det gjelder pris ol. Vi forstår at Terje Bydal med familie vil bosette seg fast på stedet.

Barnedåp i kapellet søndag 15 juni.

Barnets navn Torbjørn. Foreldre Hilde Johannesen.

Søndag i juli. Barnets navn Håkon. Foreldre Linda og Steinar Torgesen.

Ny fiskeskøyte.

Vi gratulere Amt Otto og Trygve Aanensen, Dyrstad, med ny fiskeskøyte. Det er den 50 fots store reketråleren „Basken“ fra Vestlandet, og selv om båten er kjøpt brukt har de moderne

utstyr i den. De ble nok veldig overrasket da de kom hjem med båten for nabokonene på Dyrstad hadde pyntet brygga på moloen til fest med flagg, ballonger og store velkomstplakater. På moloen stod det også dekket langbord med bløtkake og kaffe til alle barn og voksne naboer som var møtt fram. Over til moloen på den andre siden var det strekt et flagg d.v.s. et pyntet målsnøre som måtte brytes med baugen før de kunne komme inn i vågen. Det er nok ingen båter som har fått slik velkomst her på øya før. De har nå allerede begynt fisket etter makrell og reker.

Vi ønsker lykke til!!!

Her er veldig mye mink i år. De løper langsmed sjøen på øya og på holmene og forsyner seg med alt av fugleegg og fugleunger. Så jeger, frem med børsa og minkefella, for minken er et sultent rovdyr og en lyst morder. Skuddpremie 50 kr pr. stk.

Krattbrann på Færøy.

Søndag 17 august og sommerens tørreste dager oppsto det en liten krattbrann på Færøy, men hvis ikke den hadde blitt slukket i tide ville den bli ganske omfattende. Fra Valvikstranda så en røken stige opp og et par mann tok båten ut for å undersøke og fikk slukket ilden som var nesten midt inne på holmen, samtidig som en fikk varslet brannvakta på mobiltelefonen, for det brant godt nede i jorda. Det tok ikke lang tiden før brannfolkene kom med politibåten med pumpe og slanger og satte i gang etterslokking. Årsaken til brannen var at noen hadde laget et ilsted i en steinrøys der oppe og hadde bare forlatt stedet uten å slukke med vann.

Det begynte hele 12 barn fra Skjernøy på lme skole for første gang i år. Det var to klassetrinn som begynte samtidig. 6 åringer og 7 åringer. 6 åringene i første klasse er: Jens Ørjan Dyrstad fra Dyrstad, Iselin Dyrstad fra Dyrstad, Birgitte Abrahamsen fra Valvik, Ingeborg Vikøyr fra Ytre Farestad, Elisabeth Jentoft fra Berge og Michael Berge fra Berge.

7 åringer 2. klasse er: Linn Renate Amundsen fra Dyrstad, Anne Gro Dyrstad fra Dyrstad, Anniken Aanensen fra Dyrstad, Helene Toresen fra Dyrstad, Mariell Christensen fra Valvik og Erlend Jentoft fra Berge.

Det er mange med skolebussen i år. Det er hele 13 stykker som stiller opp på Dyrstad. Vi ønsker dem tilykke med studiene!!!!!!!

Kent Arne Tønnesen

(Franklin Farr) døde 23. aug. i sitt hjem på Farestad. Det er ikke så lenge siden han bosatte seg på Farestad sammen med konen Anne Lise. Han var dikter, og han gav ut flere diktsamlinger. Han har også skrevet en del til avisen «Lindesnes». Vi lyser fred over hans minne.

I en dykkerulykke

ved Storøy i slutten av august omkom Jonny Ramsdal 26 år som var bosatt i Bergeneset. Han var gått tom for luft og kom sannsynligvis for fort opp til overflaten. Livet hans sto dessverre ikke til å redde. Jonny var postbud i Mandal. Vi lyser fred over hans minne.

Vi vil gratulere Anna og Alf Pedersen Valvik som kunne feire gullbryllup lørdag 13. sept.

Kloakken på østerøya

Nå er arbeidet i gang på Rosnes. De har boret seg ned fra Kniben til bunnen av vågen. Derfra er det lagt rør over til Rosnes, som kommer inn mellom Kjellaug Jacobsen og Sandviks brygge hvor det her vil bli montert en pumpestasjon. Kloakkledningene er til dags dato nå lagt fra Kari Karlsens hus til midt i gården på Rosnes. Kloakken vil bli lagt videre helt ut til Bårsbekken. Det vil bli en del sprenging gjennom fjellet, men den vil ikke bli lagt så dypt. Arbeidet ventes ferdig til 1. nov. Det er også lagt ned en strømkabel sammen med rørledningene. så luftspennet over til Rosnes vil bli fjernet.

Vannboring.

De siste fjorten dagene er det hele fem stykker som har boret etter vann på Rosnes. Det er boret hull på ca: 80 meter som er liggende innover, så de ikke går så dypt ned. Og etter det vi hører er det funnet rent klart vann alle plasser.

Søker om byggetilatelse

til oppføring av en kombinert sjøbu og redskapsbu i Indre Nodevik på Rosnes. Søknaden er fra Per, Kjetil og Torstein Sandvik som har fritidshus på Rosnes og eier det

aktuelle området. Bygningsrådet i Mandal har tiligere avslått søknaden, og søkerne hadde selv påklaget vedtaket til i plan og bygningsrådet til Fylkesmannen som også har avslått søknaden. Fylkesmannen mener boden kommer i konflikt med forbudet mot bygging i 100 meters beltet, og komunedelsplanen for Skjemøy. I sistnevnte er området regulert til landskaps-, natur og friluftsområde, noe som medfører at spredt bolig og fritidsbebyggelse ikke er tillatt.

Klagerene mener de tiligere har vært med på å selge store områder til offentlige friluftformål. I tillegg mener de at de etterhvert er blitt plaget av den økende turiststrømmen over eiendommen, noe som har medført forsøpling, tyveri av fangst og fiskeutstyr og en sjanse som overskrider tålegrensen.

Sommerværet.

Vi har lagt bak oss den varmeste sommeren i dette århundre. En normal Mai og mesteparten av Juni og hele Juli og August har vært helt fantastisk. For det meste har temperaturen ligget på mellom 20 og 25 grader, enkelte dager var den over 25 grader. Vi har også hatt enkelte tropenetter på over 20 grader hele døgnet. Den første uken i juli hadde vi styrtregn. Veier rant ut og enkelte kjeller trengte vannet inn i. Overgangen juli august hadde vi også en del regnbyger. Men høytrykket kom igjen og kraftigere enn før. De varmeste dagene var vel 13. - 14. august, med max. temp. på 27 - 28 grader. Og varmen fortsatte ut hele august. Også vannet i sjøen var utrolig varmt, over 20 grader i lange perioder, med en rekord på 22,5 grader enkelte steder helt ut i havsskjærene. Det har vært et yrende badeliv, når folk hadde fri trakk en ut på de ytterste skjærene. Og en må si at en var mer i vann enn på land, ja svetten rant. Det er ikke så godt for eldre folk, en må jo prøve å holde seg inne med full gjennomtrekk. Helt ut i September har sjø-temperaturen ligget på over 18 grader.

Men så kom September og det har for det meste blåst kuling og regnet hver dag, og sjøen har gått så høy at fiskerne har ligget inne i mange dager.

Vi slutter av for denne gang og takker medarbeiderne for innsamlet stoff. Evert reiser mye i forbindelse med jobb. Er nå i China, når han er hjemme skriver han til «Skjemøypost». Vi er en uke forsent ute med trykkingen. Den varme sommeren får vel ta skylden for det også. Vi kommer sterkt tilbake ved juletider -----.

...Red.